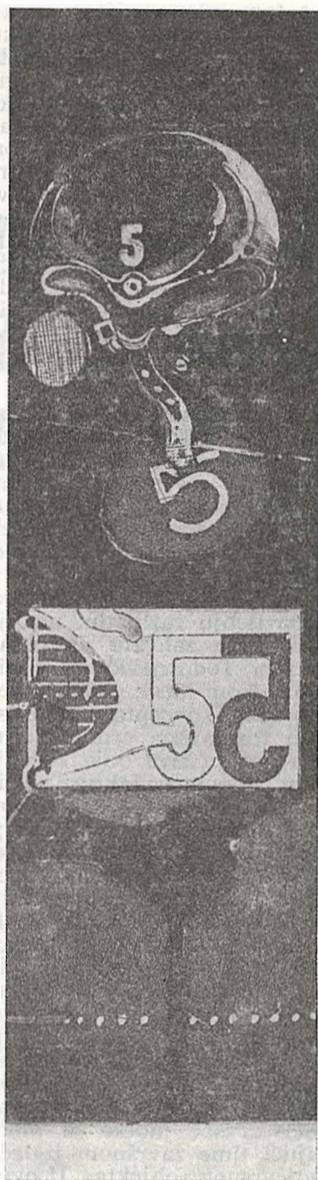

lovanja obezbeđuju danas određeni kulturni i društveni imunitet.

Iz analiza koje su prethodile može se izvući zaključak da se autori o kojima je bilo reči bave vrlo specifičnim pitanjima interne slikarske prakse vođene strogo unutar granica ove autonomne jezičke discipline. I doista njihov rad odvija se u dimenzijama razmatranja statusa »umetnosti kao umetnosti«, te kao takav ne samo da ne pristaje već upravo i programski odbija mogućnost svih simboličkih, estetskih i ekspresivnih projekcija u samu strukturu vlastite izražajne terminologije. Pa ipak, uprkos te snažno naglašene samosvojnosti, ni ova vrst slikarstva kao načina svesnog manifestiranja nije i ne može biti odeljena od konkretne duhovne realnosti tekućeg istorijskog perioda: ono, štaviše, na tu realnost nesumnjivo računa učestvujući u njenim cirkulacijama na jedan posredni, no istovremeno i vrlo određeni način. Potrebno je na ovom mestu skrenuti pažnju da je upravo u krugu jednog krila novog slikarstva, onom okupljenog oko časopisa *Peinture-Cahiers Théoriques* u kome su takođe saradivali i kritičari bliski grupi oko *Tel-Quel-a*, bilo eksplicitno istaknuto stanovište da svaki jezički sistem, pa tako i sistem slikarstva, uvek sadrži izvesni znakovni repertoar što referira svesnu ili nesvesnu ideologijsku dimenziju u stanovištima svakog pojedinca koji danas neminovno deluje unutar vrlo kompleksno profiliranih društvenih zbivanja. Drugim rečima, sve izražajne forme nužno odaju jednu određenu »ideologijsku geografiju« koja dozvoljava preciziranje položaja svakog subjekta u datom socijalnom kontekstu, mada pri tome dijagnosticiranje ovih gibanja ne treba voditi po simplificiranim shemama koje, baš zato što su takve, ne vode računa o krajnje složenoj artikulaciji ideja prisutnih unutar postojeće istorijske realnosti. Pokušajmo sada izvesti napor uviđanja položaja analitičkog i primarnog slikarstva u aktualnoj ideologijskoj stratifikaciji. Oslanjajući se na činjenicu da se ono zasniva na svesnom razotkrivanju instrumenata i parametara vlastitoga rada, kao i na činjenicu da ono odbacuje svaku estetsku i metaforičku nadgradnju, mogli bismo izvući tezu koja govori u prilog pretpostavci da protagonisti ove vrsti slikarstva napuštaju poziciju umetnika kao privilegirane jedinice zaočupljene jedino izražavanjem »mitologije« vlastitog unutarnjeg sveta, da bi nasuprot tome radili na predočavanju konkretnih operativnih postupaka i iskustava shvaćenih kao delovanje koje u svakom trenutku može biti do temelja javno verifikirano. A upravo ta mogućnost verifikacije osnova i rezultata vlastitoga rada podrazumeva punu svesnost o svom ponašanju, kao i svesnost o prirodni konteksta u koji takvo ponašanje jeste ili može biti uključeno, što onda nužno inicira put ka mogućem razotudjenju umetničkog rada i njegovom pretvaranju, ne više u imaginarnu »poetsku«, već u realnu kritičku delatnost. A da bi ta delatnost doista i mogla funkcionirati u svojoj suštinskoj kritičkoj dimenziji ona se pre svega mora zasnivati na odgovornosti prema zahtevima i specifičnostima umetnosti koja ni u jednom trenutku ne može pristati na položaj transmisije tekućih i dominantnih ideologijskih postavki. Iz tih razloga, čini nam se da usmerenost primarnog slikarstva prema vlastitoj internoj strukturi nije ništa drugo do težnja za isticanjem svesti o izmicanju izvan svih onih označavajućih relacija koje se u ciljeve raznih vanumetničkih potreba i zahteva danas uspostavljaju unutar samog bića umetnosti. Svi ovi simptomi mogu se u krajnjoj konsekvenciji čitati kao indikatori pojave novog profila i novog ponašanja umetnika koji će — kao što to pokazuju primeri Damnjana, Todosijevića i Urkoma — stalno težiti punoj kontroli nad instrumentima vlastitoga rada, boreći se ujedno time da i rezultati toga rada izbegnu sudbinu potpunog otuđenja u kontekstu u kome umetnost još uvek nije u mogućnosti da do kraja ostvari svoj puni i neophodni dignitet.

manojle gavrilović

veče s precima

NAD IZGORELOM TAMNICOM

u tamnici memloj
rastu grane klena
nad temenom moćna
tamničara snena

iz njegove ruke
iz njegova oka
izrasla je breza
tanka i visoka

gde su nekad zveri
igrale se strasno
već je veče stiglo
za sunce je kasno

gde se vojskovođe
o svom plenu glože
već je jesen stigla
deca vatru lože

iza brega čujem
zvuk zaspale lađe
ko kad jato ptica
za proleće zađe

u lobanji belo
mrav pšenicu glođe
jednom će i po nas
svevišnja da dođe

VEČE S PRECIMA

večeras su preci
u mirisu gloga
da posete zemlju
zamolili boga

žene su im vitke
čistile odela
da što lepši budu
kad stignu u sela

a dole na zemlji
ispod plavog svoda
igralo je kolo
slivala se voda

i dugo bi tako
pevali u horu
da petlovi nisu
najavili zoru

NA GROBLJU PREDAKA

na groblju predaka
piju složna braća
jedan pesnik njima
niz san lipe svraća

on u ruci nosi
čitanku i dleto
da iskleše slovo
pesmom oduzeto

on pod čelom nosi
gromove i veče
da iskleše zvezde
što za bregom kleče

složno braća pevaju
pa se nekud sele
pretvoreni noću
u krstače bele

NIZ BREGOVE SNEŽNE

kad zapale
snop zvezdane niti
nad cvetalom trešnjom
nezasiti

i kada nas
svetlost bude takla
srasla s biljem
u podnožju pakla

tada ćemo i mi
niz bregove snežne
ljubiti neke
zvezde neizbežne